

From: Jan Hempel
Sent: Mon, 12 Feb 2018 09:15:56 +0100
To: Justitsministeriet
Cc: Rune Werner Christensen
Subject: VS: Høring over udkast til lovforslag om ændring af revisionsbestemmelse i lov om ændring af bl.a. straffeloven, retsplejeloven mv.

Til Justitsministeriet.

Politiforbundet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Politiforbundets jr.nr. 2018-00122.

På forbundets vegne - og med venlig hilsen

Jan Hempel
Forbundssekretær

H.C. Andersens Boulevard 38
DK-1553 København V

Tlf. +45 3345 5965
E-mail mail@politiforbundet.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 9. februar 2018 15:08

Til: 'samfund@advokatsamfundet.dk'; 'amnesty@amnesty.dk'; 'abf@abf-rep.dk';
'bitbureauet@bitbureauet.dk'; 'post@teleindu.dk'; 'bfe@bfe.dk'; 'danskinfo@bsa.org';
'info@campingraadet.dk'; 'csc-dk@csc.com'; 'danhostel@danhostel.dk'; 'drc@thehost.dk';
'info@danskeenergi.dk'; 'info@danskerhverv.dk'; 'di@di.dk'; 'dit@dit.dk'; 'dj@journalistforbundet.dk';
'dm@dm.dk'; 'metal@danskmetal.dk'; 'mail@danskeadvokater.dk'; 'dt@datatilsynet.dk';
'dommerforeningen@gmail.com'; 'service@di.dk'; 'hoeringer@dommerfm.dk'; 'hoeringer@fbr.dk';
'lsc@ankl.dk'; 'kundeservice@3.dk'; 'kake@domstol.dk'; 'horesta@horesta.dk'; 'ida@ida.dk';
'info@humanrights.dk'; 'itb@itb.dk'; 'bestyrelsen@itpol.dk'; 'info@justitia-int.org'; 'majordomo@klid.dk';
'info@kmd.dk'; 'pt@strafferetsadvokaten.dk'; 'hjp001@politi.dk'; 'llo@llo.dk'; 'pet@pet.dk';
'mail@politiforbundet.dk'; 'prosa@prosa.dk'; 'formand@retspolitik.dk'; 'post@retssikkerheds-fonden.dk';
'rigsadvokaten@ankl.dk'; 'rpch@politi.dk'; 'info@digitalsikkerhed.dk'; 'samdata@hk.dk'; 'tdc@tdc.dk';
'regulation@telenor.dk'; 'regulatory@tms.telia.se'; 'mail@danskemedier.dk'; 'info@stofa.dk';
'digital@di.dk'

Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af revisionsbestemmelse i lov om ændring af bl.a. straffeloven, retsplejeloven mv.

Hermed fremsender Justitsministeriet høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) – 2018-731-0024.

Ministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger senest den 9. marts 2018.

Se venligst vedhæftede filer.

Med venlig hilsen

Andreas Højmark Søndergaard
Specialkonsulent

JUSTITS MINISTERIET

Sikkerhedskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. e-mail til jm@jm.dk og rwc@jm.dk

13. februar 2018

J.nr.: 2018-4101-0017-2

Sagsbehandler:

Johanne Kiørboe

Dir. tf.: +45 99684226

Mail: jok@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsens høringssvar

Justitsministeriet har ved mail af 9. februar 2018 anmodet Domstolsstyrelsen om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af revisionsbestemmelse i lov om ændring af bl.a. straffeloven, retsplejeloven mv.

Udkastet giver ikke Domstolsstyrelsen anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Laila Lindemark

Østre Landsret
Præsidenten

Den **16 FEB. 2018**
J.nr. 40A-ØL-15-18
Init: sdy

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til: jm@jm.dk og rwc@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 9. februar 2018 (Sagsnr. 2018-731-0024) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busek Porsbo

From: Thomas Finne Andersen
Sent: Thu, 15 Feb 2018 11:51:01 +0000
To: Justitsministeriet;Rune Werner Christensen
Subject: VS: Høring over udkast til lovforslag om ændring af revisionsbestemmelse i lov om ændring af bl.a. straffeloven, retsplejeloven mv.

Sø- og Handelsretten har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Thomas Finne Andersen
Konstitueret juridisk chef
Direkte: + 45 99 68 47 13
ThomasAndersen@Shret.dk

Sø- og Handelsretten

Amaliegade 35, 2. sal
1256 København K.
Tlf.: 99 68 46 20
www.shret.dk

Sø- og Handelsretten er den 29. januar 2018 overgået til digital sagsbehandling af civile sager. Se vejledning.

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 9. februar 2018 15:09

Til: 'kobenhavn@domstol.dk'; 'aalborg@domstol.dk'; 'esbjerg@domstol.dk'; 'glostrup@domstol.dk'; 'helsingor@domstol.dk'; 'herning@domstol.dk'; 'hillerod@domstol.dk'; 'hjorring@domstol.dk'; 'holbaek@domstol.dk'; 'holstebro@domstol.dk'; 'horsens@domstol.dk'; 'kolding@domstol.dk'; 'lyngby@domstol.dk'; 'nykobing@domstol.dk'; 'naestved@domstol.dk'; 'odense@domstol.dk'; 'randers@domstol.dk'; 'roskilde@domstol.dk'; 'svendborg@domstol.dk'; 'sonderborg@domstol.dk'; 'viborg@domstol.dk'; 'bornholm@domstol.dk'; 'frederiksberg@domstol.dk'; 'post@shret.dk'; 'post@vestrelandsret.dk'; 'praesident@oestrelandsret.dk'

Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af revisionsbestemmelse i lov om ændring af bl.a. straffeloven, retsplejeloven mv.

Hermed fremsender Justitsministeriet høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) – 2018-731-0024.

Ministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger senest den 9. marts 2018.

Se venligst vedhæftede filer.

Med venlig hilsen

Andreas Højmark Søndergaard

Specialkonsulent

JUSTITS MINISTERIET

Sikkerhedskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

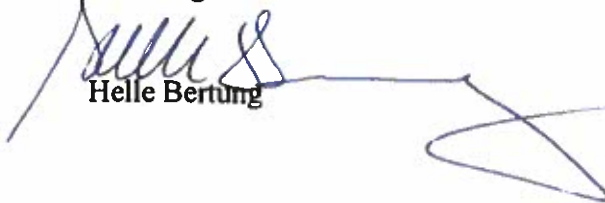
Sendt pr. mail til jm@jm.dk og rwc@jm.dk

J.nr. 40A-VL-18-18
Den 19/02-2018

Justitsministeriet har ved brev af 9. februar 2018 (sagsnr. 2018-731-0024) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 20. februar 2018

JOURNAL NR.
RA-2018-3200602-4

SAGSBEHANDLER: HKH/

Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse)

Ved e-mail af 9. februar 2018 (sagsnr. 2018-731-0024) har Justitsministeriet anmodet om Rigsadvokatens eventuelle bemærkninger til udkast til ovennævnte lovforslag.

Jeg har ikke bemærkninger til udkastet.

Med venlig hilsen

Jeanie Sølager Bigler
Vicestatsadvokat

Københavns Byret

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2018.14

Den 19. februar 2018

Ved en mail af 9. februar 2018 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at udkastet ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til J.nr. 2018-731-0024.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

jm@jm.dk + rwc@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 26. februar 2018
SAGSNR.: 2018-459
ID NR.: 508577

Høring - over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse)

Ved e-mail af 9. februar 2018 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Der lægges med lovforslaget op til, at revisionen af logningsreglerne på ny udskydes til folketingsåret 2018/19, idet Kommissionen endnu ikke har færdiggjort arbejdet med udarbejdelse af retningslinjer for, hvordan medlemslandene kan fastsætte nationale logningsregler i lyset af Tele2-sagen.

Det anføres i denne forbindelse, at det er afgørende, at udformningen af nye logningsregler sker på fuldt oplyst grundlag, og således at udlægningen af Tele2-dommens konsekvenser sker i fællesskab med de øvrige EU-lande og EU-Kommissionen. Den fælles proces er endvidere vigtig for at sikre, at de nye regler holdes inden for EU-rettens rammer, og at politiet og PET samtidig har de redskaber, der skal til for at bekæmpe alvorlig kriminalitet. Endelig vil en fælles tilgang i EU være med til at sikre, at telebranchen ikke pålægges unødige byrder.

Advokatrådet kan tilslutte sig forslaget om at udskyde revisionen af de i lovforslaget nævnte grunde.

Advokatrådet finder imidlertid – som også påpeget i Advokatrådets høringssvar af 27. marts 2017 – anledning til at bemærke, at revisionen af logningsreglerne omhandler så principielle spørgsmål både af juridisk og politifaglig karakter, at det er afgørende, at der inden et lovforslag fremsættes for Folketinget, nedsættes et bredt sammensat lovforberedende udvalg bestående af sagkyndige og repræsentanter for de involverede aktører, som kan levere et gennearbejdet lovforslag, hvor der er taget hensyn til alle aspekter i sagen.

Sekretariatet

Advokatrådet stiller sig naturligvis gerne til rådighed for et sådan udvalgsarbejde.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Justitsministeriet

E-mail: jm@jm.dk

Politiets Efterretningstjeneste
Klaudalsbrovej 1
DK-2860 Søborg
Telefon: +45 33 14 88 88
Telefax: +45 45 15 01 90
E-mail: pet@pet.dk
Web: www.pet.dk

Dato: 28-02-2018
Jour. Nr. 0101-06-0161

Journalnummer bedes oplyst
ved henvendelse

Justitsministeriet har ved e-mail af 9. februar 2018 fremsendt høring til Politiets Efterretningstjeneste (PET) over udkast til lovforslag om ændring af revisionsbestemmelse i lov om ændring af bl.a. straffeloven, retsplejeloven mv.

Det kan i den forbindelse oplyses, at udkastet til lovforslaget ikke giver PET anledning til bemærkninger.

Der henvises til sagsnr. 2018-731-0024.

Med venlig hilsen

Henrik Pass
Centerchef

DANSK
ERHVERV

Digital

IT-Branchen

DANSK
ENERGI

TELE
INDUSTRIEN

6. marts 2018

Justitsministeriet

Mail: jm@jm.dk; rwc@jm.dk

Høring over Lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse)

Justitsministeriet har den 9. februar 2018 udsendt udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Ændring af revisionsbestemmelse) i høring.

DI Digital, IT-Branchen, Dansk Energi, Dansk Erhverv og Teleindustrien (herefter høringsparterne) skal fremkomme med følgende bemærkninger til det udsendte lovforslag.

Lovforslaget

Det fremgår af udkastet at en udskydelse af ændringen af logningsreglerne til folketingsåret 2018-19 vurderes at være nødvendig for at kunne tilpasse de danske logningsregler mest hensigtsmæssigt i lyset af dommen i Tele2-sagen.

Justitsministeriet oplyser i udkastet, at EU-Kommissionen endnu ikke har færdiggjort arbejdet med at udarbejde retningslinjer for, hvordan medlemsstater kan fastsætte nationale logningsregler i lyset af dommen i Tele2-sagen. Retningslinjer forventes at foreligge i løbet af 2018.

Udsættelsen af revisionen begrundes med, at det efter Justitsministeriets opfattelse er afgørende, at udformningen af nye logningsregler sker på et fuldt oplyst grundlag, og at udlægningen af Tele2-dommens konsekvenser sker i fællesskab med de øvrige EU-lande og EU-Kommissionen. Den fælles proces er vigtig for at sikre, at de nye regler holdes inden for EU-rettens rammer, og at politiet og PET samtidig har de redskaber,

der skal til for at bekæmpe alvorlig kriminalitet. Desuden vil en fælles tilgang i EU være med til at sikre, at telebranchen ikke pålægges unødige byrder.

Høringsparternes bemærkninger

Efter høringsparternes opfattelse er der to væsentlige konsekvenser af Tele2/Watson-dommen.

Den *ene konsekvens* er, at der ikke længere kan ske en generel og udifferentieret *lagring* af samtlige trafikdata og lokaliseringsdata vedrørende samtlige abonnenter og registrerede brugere i forbindelse med samtlige midler til elektronisk kommunikation. Det betyder i praksis, at logningsreglerne skal ændres, således at det sikres, at overvågningen afgrænses og målrettes til det strengt nødvendige. Det er høringsparternes forståelse, at det netop er denne målretning og afgrænsning af logningen, der drøftes i samarbejdet mellem EU-medlemslandene og EU-Kommissionen.

Den *anden konsekvens* er, at det skal sikres, at loggede data alene kan *anvendes* til bekæmpelse af grov kriminalitet og terror. Det følger af den engelske del af sagen, hvor EU-domstolen fremkom med en klar udmelding om, at myndigheders adgang til kommunikationsdata skal begrænses til - og gøres betinget af, at formålet er at bekæmpe grov kriminalitet.

Det synes klart, at Tele2/Watson-dommen fra december 2016 indebærer, at de danske logningsregler skal revideres, og høringsparterne ønsker og opfordrer regeringen til, at der hurtigst muligt sker en afklaring af de fremtidige rammer for logning i Danmark.

Høringsparterne anser det samtidig for meget vigtigt, at man ikke fra dansk side går enegang i EU på logningsområdet. Høringsparterne er derfor enige med Justitsministeriet i, at udformningen af nye logningsregler sker på et fuldt oplyst grundlag, og at udlægningen af Tele2-dommens konsekvenser sker i fællesskab med de øvrige EU-lande og EU-Kommissionen.

Idet arbejdet i EU-Kommissionen om udarbejdelse af fælles retningslinjer for logning endnu ikke er afsluttet, har høringsparterne derfor forståelse for, at revisionen af de danske logningsregler, som vedrører *opsamling og lagring* af data, udsættes, til dette arbejde er tilendebragt.

Der er fra telebranchens side rettet en henvendelse til EU-Kommissionen for at orientere om status for logningen og logningsreglerne i Danmark, og EU-Kommissionen er i den forbindelse blevet opfordret til at sikre, at en afklaring af de fælles EU-rammer for logning på teleområdet får absolut højeste prioritet i arbejdet i fællesskabet. Høringsparterne skal i forlængelse af dette også opfordre regeringen til i videst muligt omfang at fremme dette arbejde og hurtigst muligt sikre en afklaring på EU-niveau, så de danske logningsregler kan indrettes efter Tele2/Watson-dommen.

Hvad angår den del af dommen, der vedrører *anvendelsen* af loggede data finder høringsparterne ikke, at der på samme måde er grund til at udsætte revisionen af reglerne.

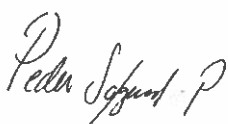
Høringsparterne opfordrer regeringen til hurtigst muligt at sikre, at de danske regler justeres således at det sikres, at loggede data fra teleselskaber alene kan anvendes i sager, der vedrører grov kriminalitet og terror. Høringsparterne henviser i den forbindelse særligt til retsplejelovens editionsregler, der i praksis indebærer (efter domspraksis som er kærret til landsretten), at loggede data skal udleveres til eksempelvis advokater til brug for udsendelse af bødebrev til kunder, der mistænkes for at have set film fra ulovlige filmtjenester på nettet. Det bør ved en præcisering af reglerne sikres, at loggede data ikke kan anvendes til sådanne formål, men i overensstemmelse med Tele2/Watson-dommen alene kan anvendes til sager vedrørende grov kriminalitet og terror.

Videre proces

I forbindelse med processen med udarbejdelse af retningslinjer fra EU-Kommissionen stiller høringsparterne sig til rådighed for yderligere drøftelser med Justitsministeriet om de tekniske muligheder og konsekvenser ved at tilpasse logningsreglerne i lyset af Tele2/Watson-dommen. Det anses som meget væsentligt, som det også har været tilfældet tidligere, at teleselskaberne konkret involveres i drøftelser om, hvordan logning i praksis kan gennemføres, og at der sikres en løsning, der er proportional, og som respekterer Tele2/Watson-dommens indhold. Vi anmoder derfor Justitsministeriet om at blive inviteret til sådanne yderligere drøftelser.

Høringsparterne opfordrer Justitsministeriet til hurtigst muligt i den nye folketingsssamling at fremsætte lovforslag om revision af logningsreglerne. Dette skal også ses i lyset af, at Justitsministeriet i lovudkastet anfører, at de gældende logningsregler i retsplejelovens § 786, stk. 4, og logningsbekendtgørelsen ikke ophæves, før revisionen af logningsreglerne er gennemført.

Med venlig hilsen

Peder Søgaard-Pedersen, Fagleder, Telepolitik, DI Digital

Mette Lundberg, direktør, IT-Branchen

Christian Vonger Berg, chefkonsulent, Dansk Energi

Poul Noer

Poul Noer, chefkonsulent, Dansk Erhverv

Jakob Willer

Jakob Willer, direktør, Teleindustrien

DANSKE MEDIER

Justitsministeriet
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Pressens Hus
Skindergade 7
DK-1159 København K

Telefon 3397 4000

info@danskemedier.dk
www.danskemedier.dk

Sendt pr. email til jm@jm.dk med kopi til rwc@jm.dk

6. marts 2018

Høringsvar vedr. udkast til lovforslag om ændring af straffeloven m.v. (ændring af revisionsbestemmelse)

Danske Medier har med tak modtaget Justitsministeriets høringsbrev af 9. februar 2018 med anmodning om at modtage eventuelle bemærkninger til det ovenfor nævnte lovudkast.

Foreningen konstaterer med beklagelse, at der endnu en gang lægges op til udskydelse af den længe ventede revision af logningsreglerne, der var en del af den såkaldte antiterrorpakke fra 2002.

Den oprindelige revisionsbestemmelse i § 8 i lov nr. 378 af 6. juni 2002 foreskrev, at justitsministeren skulle fremsætte forslag om revision af teleudbydernes logningsforpligtelse i retsplejelovens § 786, stk. 4, i folketingsåret 2005-06. I 2006 blev revisionsbestemmelsen udskudt til folketingsåret 2009-10, og siden fulgte yderligere fem udskydelser, senest i 2017, hvor revisionsbestemmelsen med henvisning til EU-Domstolens dom om britiske og svenske logningsreglers forenelighed med EU-retten blev udskudt til folketingsåret 2017-18.

Justitsministeriets lovudkast rummer dermed den syvende udskydelse af bestemmelsen om revision af de logningsregler, som blev indført i 2002, og som nu – 16 år senere – endnu ikke har været genstand for den forudsatte revision.

Danske Medier har forståelse for, at Justitsministeriet ønsker at afvente EU-Kommissionens retningslinjer for medlemsstaternes fastsættelse af nationale logningsregler, og foreningen har derfor ikke indvendinger mod lovudkastet. Danske Medier ønsker dog samtidig udtrykke sin formodning om, at Justitsministeriet prioriterer revisionen af logningsreglerne højt. For så vidt angår indholdet af de fremtidige logningsregler henvises til bemærkningerne i Danske Mediers tidligere høringsvar af 18. april 2017 og 26. august 2016.

Danske Medier står til naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående bemærkninger ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til undertegnede på telefon 3397 4000 eller email hrd@danskemedier.dk.

Med venlig hilsen
Danske Medier

Holger Rosendal
Chefjurist

København d. 16. marts 2010

Høring over udkast til forslag om lov om ændring af straffeloven m.m. (ophævelse af revisionsbestemmelse)

Justitsministeriets lovafdeling har udsendt udkast til lovforslag hvis formål er, at ophæve revisionsklausulen vedrørende retsplejelovens §786, stk. 4, om teleudbyderes registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Reglerne herom er fastsat i den såkaldte logningsbekendtgørelse, der trådte i kraft d. 15. september 2007. Såfremt forslaget vedtages, vil det medføre, at retsplejelovens bestemmelse om registrering og opbevaring af teletrafik gøres permanent, og at den tilhørende logningsbekendtgørelse fortsætter uændret.

PROSA – Forbundet af It-professionelle er blevet inviteret til at udtale sig om lovforslaget og PROSA har med stor interesse læst bemærkningerne til lovforslaget. PROSA skal hermed sige tak for muligheden for at blive hørt og få indflydelse på det endelige lovforslag, og i det følgende vil jeg redegøre for PROSAs opfattelse af forslaget.

Ud fra bemærkningerne til lovforslaget kan det konstateres, at der i høj grad er lagt vægt på, hvilke fordele forskellige myndigheder (i teorien) har ved, at den nuværende lovgivning fortsættes uændret. Efter PROSAs opfattelse, er der dog en række tungtvejende grunde til, også at se nærmere på de ulemper, der følger af loven.

Rigsadvokaten fremfører på baggrund af udtalelser fra politikredsene og statsadvokaturene, ”at oplysninger om teletrafik, som registreres og opbevares efter bestemmelsen i retsplejelovens § 786, stk. 4, i en række tilfælde har haft væsentlig og i nogle tilfælde afgørende betydning for såvel efterforskning som retsforfølgning i alvorlige straffesager. Det drejer sig bl.a. om sager vedrørende terror, organiseret kriminalitet, drab, hjemmerøverier og grov økonomisk kriminalitet.” (3.2).

PROSA mener, at det er vigtigt, at bemærkningerne til lovforslaget forholder sig til hvad det var for en anvendelse, der var intentionen, da arbejdet med logning af alle telefonsamtaler, e-mails og borgernes brug af Internettet blev påbegyndt. Det er PROSAs opfattelse, at der er sket et skred i grundlaget for logningen og at der i dag logges data ud fra et langt bredere grundlag end oprindeligt tiltænkt. Udvidelsen af grundlaget for, hvornår myndighederne kan bruge logget data er ikke blevet drøftet nærmere, og PROSA skal derfor opfordre til, at bemærkningerne til lovforslaget også kommer til at indeholde en redegørelse for, hvorfor det har været nødvendigt at udvide det oprindelige grundlag for logningen, som jo var bekæmpelse af terrorisme, og ikke som i dag, hvor brugen af logget data er udvidet til også at omfatte organiseret kriminalitet, personfarlig kriminalitet m.m.

PROSA undrer sig i øvrigt over, hvad ordet ”bl.a.” i citatet fra Rigsadvokaten dækker over. Det er anslået, at der i 2008 er gemt ca. 450 mia. dataposter, hvilket svare til 82.000 registrerede og gemte poster om hver eneste dansker. Det er mere end 5 gange så mange registreringer som man havde forventet da loven trådte i kraft. Bemærkningerne til lovforslaget savner en forklaring på hvad det er for andre typer aktiviteter politikredsene og statsadvokaturene har benyttet den loggede teletrafik til at overvåge. PROSA efterlyser nærmere information, både om de fremhævede forhold, hvor brugen af logget teletrafik har haft væsentlig og i nogle tilfælde afgørende betydning for såvel

efterforskning som retsforfølgning. Men PROSA ønsker også at få en beskrivelse af de tilfælde, hvor logget teletrafik har været benyttet, uden at det har haft en umiddelbar effekt for såvel efterforskning som retsforfølgning. I denne sammenhæng er det også af interesse at få belyst, om f.eks. PET bruger de loggede data til at overvåge personer eller organisationers lovlige aktiviteter. Det fremgår af PET-kommissionens rapport fra 2009, at bl.a. PROSA som organisation har været overvåget og at unavngivne medlemmer af PROSA har været overvåget, og det vil være hensigtsmæssigt, hvis bemærkningerne også kommer til at omfatte en redegørelse for, om andre lovlige aktiviteter overvåges ved brug af logget materiale.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget har forslaget ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for hverken erhvervslivet, det offentlige eller for borgerne. Det er for så vidt korrekt, at det at fjerne revisionsbestemmelsen ikke har nogen økonomiske eller administrative konsekvenser, men det at videreføre lovgivningen om logning indebærer både økonomiske og administrative konsekvenser. Teleselskaberne har selv anslået udviklingsomkostningerne til 200 mio. kroner og at det yderligere medfører en årlig driftsomkostning på 50 mio. kroner. Da teleudbydere skal betale driften af logningen, opkræves udgiften gennem kundernes betaling af de øvrige ydelser fra udbydere. Dette rammer særligt de små ikke-professionelle teleudbydere så som hoteller, campingpladser og andels-, ejer- og antenneforeninger med over 100 medlemmer.

PROSA savner også en stillingtagen til det problem der ligger i, at oplysningerne, registreret i henhold til logningsbekendtgørelsen, skal slettes efter 12 mdr. mens bogføringsloven samtidig kræver, at visse af de registrerede telefonoplysninger gemmes i 5 år. Det tyder på, at de valgte løsninger for at opfylde logningsbekendtgørelsens bestemmelser ikke er tænkt sammen med de regnskabsmæssige løsninger, og at der derfor i flere tilfælde sker en omgåelse af logningsbekendtgørelsen for at imødekomme bogføringslovens krav.

PROSA mangler også en belysning af forholdende omkring opbevaringen af de personfølsomme data, som registreres om den enkelte borger. Oplysninger som hvem man har talt i telefon med, hvor man opholdt sig mens man talte i telefon, hvem man sender mails til og hvilke hjemmesider man besøger. Disse utroligt mange data om den enkelte borger opbevares hos mange forskellige operatører og værdien af disse oplysninger kan være meget høj for kriminelle eller andre, som ønsker at drage nytte af de registrerede oplysninger. Det er uklart, om der allerede er sket misbrug med uautoriseret adgang til logget data, men uanset hvad, udgør disse data en risiko for en ny form for kriminalitet, hvor borgernes oplysninger kan misbruges af andre. I værste fald kan et misbrug af logget data være en større fare for borgeren og samfundet end de øvrige kriminelle handlinger som loven rent faktisk formår at forhindre. PROSA savner derfor en redegørelse for hvordan det kan sikres, at der ikke kan ske et misbrug.

PROSA er af den opfattelse, at kriminelle eller terrorister uden større vanskelighed, kan kommunikere over Internettet, uden at denne trafik kan logges eller spores og dermed at data kan benyttes til at forhindre en ulovlig adfærd. Således vil det alene være borgere, som ikke tænker nærmere over deres adfærd, som loven reelt kan have en effekt overfor. PROSA savner derfor en beskrivelse af, hvordan loven kan bruges til at forhindre kriminelle eller terrorister i at gennemføre ulovlige aktiviteter ved hjælp af den eksisterende logning.

PROSA finder derfor, at der er en ubalance i lovforslaget. Loven er i dag rettet mod organiseret kriminalitet og terror, men logningen rammer alle de borgere, som benytter Internettet og telefoni, hvilket stort set er hele den danske befolkning. Den danske befolkning har en grundfæstet ret til det

vi kalder privatlivets fred. Denne ret overskrides med logningsbekendtgørelsen, som nu ønskes permanentgjort. PROSA mener ikke, at det har været muligt at påvise, at de opnåede resultater står i et passende forhold til den negative effekt logning af data har i forhold til den almindelige borgers retssikkerhed gennem retten til privatlivets fred. Ud af de anslåede 450 mia. dataposteringer i 2008 har der været 3.483 indgreb i 2008, hvoraf kun 134 af dem var relateret til nettet. De øvrige indgreb kom hovedsageligt i forbindelse med almindelig telefonaflytning, som politiet i forvejen har haft mulighed for at gennemføre uden denne lov. Den enkelte borgers retssikkerhed dækker både over at myndighederne ikke automatisk har adgang til data om alt hvad en person foretager sig af lovlige handlinger, og det dækker også over en sikring af, at data om borgerne ikke kan misbruges af andre. Det er denne retssikkerhed, som PROSA mener er blevet ofret med denne lov, og at det er sket på bekostning af et magert udbytte i form af data om visse forbrydelser, som det er svært at se, at den omfattende logning har bidraget ret meget til. Derfor virker det også påfaldende, at Rigsadvokaten og Rigspolitiet fuldstændig ureflekteret anfører, at der kan være et behov for både at forlænge den gældende opbevaringsperiode og opbevare flere typer af data.

PROSA anbefaler at der i bemærkningerne til lovforslaget redegøres for de mange usikkerhedspunkter som PROSA har rejst. I modsætning til, hvad der fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, mener PROSA som nævnt ikke, at opretholdelsen af logningsbestemmelserne som lovforslaget lægger op til, er uden økonomiske eller administrative konsekvenser. Ministeriet kunne måske overveje om man for 200 mio. kroner i investering og 50 mio. kroner om året i driftsomkostninger, kan komme tættere på at løse de politiopgaver, der forsøges løst med denne lov.

PROSA mener, at ministeriet bør overveje, om det overhovedet er fornuftigt at fortsætte logningen af teledata om alle danskeres teleforbrug, med den klare viden, at det indebærer en gevaldig risiko for misbrug. Spørgsmålet er ikke om der vil ske et misbrug, men om hvornår det sker og hvor stor skaden bliver. Det bliver bestemt ikke morsomt at stå på mål for loven, hvis almindelige borgere får deres data misbrugt eller offentliggjort ved en fejl, som det jo er sket med andre følsomme personoplysninger tidligere.

Endelig undrer det PROSA, at Justitsministeriet i bemærkningerne til lovforslaget alene har haft fokus på de positive sider af lovforslaget, hvorimod de negative konsekvenser ikke bliver berørt nævneværdigt. PROSA anbefaler derfor, at der i bemærkningerne til lovforslaget gøres opmærksom på, at disse forhold endnu ikke er belyst betryggende, og PROSA kan derfor ikke anbefale at ophæve §8 om en kommende revision af loven.

PROSA vil anbefale, at hele lovkomplekset omkring terrorisme m.m. revideres snarest muligt med fokus på nytteværdien kontra de risici, der er forbundet med en så omfattende registrering af danskernes brug af teletjenester.

Venlig hilsen

Niels Bertelsen
Formand for PROSA

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
jm@jm.dk
Cc: rwc@jm.dk

København, 2018-03-06

Høringsvar til forslag om lov om ændring af straffeloven m.m. (udskydelse af revision)

Justitsministeriets Sikkerhedskontor har udsendt udkast til lovforslag, hvis formål er at udskyde revisionsklausulen vedrørende retsplejelovens § 786, stk. 4, om teleudbyderes registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Reglerne herom er fastsat i logningsbekendtgørelsen, der trådte i kraft d. 15. september 2007. Såfremt forslaget vedtages, vil det medføre, at retsplejelovens bestemmelse om registrering og opbevaring af teletrafik først kræves evalueret et år senere.

PROSA – Forbundet af It-professionelle er blevet inviteret til at udtale sig om lovforslaget, og PROSA har med stor interesse læst bemærkningerne til lovforslaget. PROSA skal hermed sige tak for muligheden for at blive hørt og få indflydelse på det endelige lovforslag. I det følgende vil jeg redegøre for PROSAs opfattelse af forslaget.

Hele logningen er problematisk

Jeg vedlægger det høringssvar, PROSA afgav d. 16. marts 2010 om forslaget om ophævelse af revisionsbestemmelsen. Heraf fremgår det, at PROSA mener, at selve logningen i det hele taget er problematisk og derfor var (og er) vores klare opfattelse, at loven naturligvis bør revideres. Det er således positivt, at ophævelsen af revisionsbestemmelsen ikke blev gennemført, men det er fortsat problematisk, at loven endnu ikke er blevet revideret.

PROSA vil anbefale, at hele lovkomplekset omkring terrorisme m.m. revideres snarest muligt med fokus på nytteværdien kontra de risici, der er forbundet med en så omfattende registrering af danskernes brug af teletjenester. Endvidere anbefaler PROSA, at der, frem til en revision er gennemført, sker en suspension af logningen frem til det tidspunkt, hvor konsekvenserne af loven er tilstrækkeligt belyst.

Indsamling af data til støtte for evaluering

Sidste og forrige år anbefalede PROSA at man til støtte for evalueringen af nytteværdien indsamler data om effekten af logningen. Det kan f.eks. være:

- a) Antallet af anvendelser af logningsbekendtgørelsen
- b) Antallet af anvendelser (jf. a), som er blevet brugt som bevis i retssager
- c) Antallet af retssager, hvor anvendelserne er blevet brugt (jf. b)
- d) Antallet af retssager (jf. c), der har ført til fængselsdom
- e) Antallet af domme (jf. d) omregnet til fængselspersonår
- f) Antallet af registreringer per anvendelse (jf. a)

Den anbefaling vil vi gerne fremføre igen. Yderligere vil vi anbefale at tallene deles op i anvendelser efter § 4 (telefoni) hhv. § 5 (internet), så det tydeligt fremgår, om nytteværdien primært kommer fra den ene paragraf.

Logning strider imod EU's charter om grundlæggende rettigheder

Siden høringen i 2010 har EU-Domstolen fastslået, at logningsdirektivet ikke var i overensstemmelse med EU's charter om de grundlæggende rettigheder, og at den nuværende praksis derfor er ulovlig. PROSA mener derfor, at logningen skal stoppes straks, men evt. kan genoptages i en mindre indgribende form efter revisionen.

Ingen udvidelse af logningen uden evaluering

Justitsministeren har bebudet, at han i efteråret 2017 ville fremkomme med et lovforslag, der ville være i overensstemmelse med EU-dommen. Det skete ikke. PROSA mener ikke, at man kan fortsætte med en ulovlig logning blot ved at udskyde en revision i mere end et år. Lovgrundlaget for logningen er bortfaldet og derfor må den ulovlige logning også ophøre.

PROSA mener, at det vil være helt naturligt, at man ikke fremsætter et lovforslag om en revision af loven (endsige vedtager det) før man har lavet en evaluering af den eksisterende logning.

Mængden af data, risikoen for og konsekvenserne ved et læk

Det er anslået, at der i 2013 er gemt 3.8 billioner dataposter, hvilket svarer til knap 1 mio. registrerede og gemte poster om hver eneste dansker. Det er mere end 40 gange så mange registreringer som man havde forventet da loven trådte i kraft. Et læk af disse dataposter kan være yderst kompromitterende for en borger.

DR's 21. Søndag viste 2015-03-15¹ et uskyldigt eksempel, hvor en journalist går hen til komplet fremmede og konfronterede dem med offentligt tilgængelige oplysninger. Borgerne var tydeligvis utrygge ved dette.

Lækket fra utroskabssitet Ashley-Madison viste, at datalæk sker, og at det ikke er ufarligt at opbevare persondata². Hvis man i logningen kan se, at en borger besøgte utroskabssites vil det i sig selv være farlig information at ligge inde med.

At et læk ikke er urealistisk så vi i 2014 med Se og Hør-skandalen, hvor en medarbejder mod bestikkelse gav uvedkommende oplysninger om borgere. PROSA forudser også, at et læk kan ske uforvarende. CSC's systemer var i 2013 ikke sikkerhedsopdaterede, og det gav mulighed for, at en svensker kunne bryde ind i systemerne og få adgang til bl.a. flere millioner danskeres CPR-numre. Når campingpladser og andre uden sikkerhedsmæssig specialisering skal opbevare logningsdata, er det ikke urealistisk, at et sådant misbrug allerede sker, men at det blot endnu ikke er opdaget.

Anbefaling: Lav evaluering af hele lovkomplekset; subsidiært indsamle data mhp. evaluering

PROSA kan derfor ikke anbefale at ændre §8 så en evaluering af loven udskydes, men vil i stedet anbefale, at logningen afskaffes, da den er i strid med EU's charter om grundlæggende rettigheder. Man kan så herefter evaluere hele lovkomplekset omkring terrorisme m.m.. Vælger man at udskyde evalueringen, så anbefaler PROSA, at man snarest indsamler data til støtte for evaluering som beskrevet på side 1.

Venlig hilsen

Niels Bertelsen

Formand for PROSA

1 <https://www.dr.dk/tv/se/21-soendag/21-soendag-2015-03-15#!/>

2 <http://www.zdnet.com/article/in-ashley-madisons-wake-heres-one-mans-story-of-sex-sorrow-and-extortion/>

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

8. marts 2018

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2018-111-0144
Dok.nr. 466160
Sagsbehandler
Cathrine Engsig Sørensen
Direkte 3319 3229

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (ændring af revisionsbestemmelse)

Ved e-mail af 9. februar 2018 har Justitsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Udkastet giver ikke Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Cathrine Engsig Sørensen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt per email til jm@jm.dk med
kopi til rwc@jm.dk

IT-Politisk Forening
c/o Jesper Lund
Carl Bernhards Vej 15, 2.tv
1817 Frederiksberg C

E-mail : bestyrelsen@itpol.dk
Web : <http://www.itpol.dk>

Dato : 8. marts 2018

**Hørings svar vedr. lov om ændring af
revisionsbestemmelse om telelogning
(lov om ændring af lov om ændring af
straffeloven, retsplejeloven, lov om
konkurrence- og forbrugerforhold på
telemarkedet, våbenloven, udleverings-
loven samt lov om udlevering af lov-
overtrædere til Finland, Island, Norge og
Sverige)**

Justitsministeriet foreslår, at revisionen af de danske logningsregler udskydes for 7. gang, således at revisionen vil finde sted i folketingsåret 2018-19. Justitsministeriet begrundes udskydelsen med, at EU-Kommissionen endnu ikke har færdiggjort arbejdet med at udarbejde retningslinjer for, hvordan medlemsstaterne kan tilpasse deres nationale lovgivning om logning i lyset af EU-Domstolens dom af 21. december 2016 i Tele2-sagen (de forenede sager C-203/15 og C-698/15).

EU-Domstolen har i Tele2-sagen fastslået (præmis 112), at EU-retten er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter en generel og udifferentieret lagring (logning) af trafikdata og lokaliseringsdata vedrørende samtlige abonnenter og registrerede brugere. Derimod er EU-retten ikke til hinder for en målrettet logningsordning med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet, forudsat at lagringen begrænses til det strengt nødvendige ud fra objektive kriterier og en række øvrige krav (præmis 108-111).

På et samråd i Folketinget den 2. marts 2017 har Justitsministeren anerkendt, at de danske logningsregler er i strid med EU-retten, fordi logningsbekendtgørelsen omfatter alle teleselskabernes kunder til enhver tid. På samrådet anførte Justitsministeren endvidere, at der ikke er en bestemt EU-retlig frist for hvor hurtigt medlemsstaterne skal tage højde for en dom fra EU-Domstolen. Justitsministeren henviste konkret til en dom fra Højesteret af 19. januar 2017, hvor Højesteret fandt, at det var rimeligt at danske myndigheder brugte et år på at udrede dommens konsekvenser.

Det år er nu gået. På den baggrund finder IT-Politisk Forening det meget utilfredsstillende, at revisionen af de danske logningsregler udskydes endnu en gang. Der er ikke, som med ferieloven, tale om en teknisk lovændring i forhold til teleselskaberne. Der er tale om at staten opretholder en masseovervågning, som jf. Tele2-dommen udgør en krænkelse af borgernes grundlæggede rettigheder til privatliv, beskyttelse af personlige oplysninger og ytringsfrihed. Det er stærkt undergravende for retsstaten, at en ulovlig masseovervågning af borgerne, som private virksomheder pålægges at udføre for staten, ikke bringes til ophør.

Hvis der skal ske en udskydelse af revisionen endnu en gang, og dermed en fortsættelse af den ulovlige overvågning af hele den danske befolkning, vil IT-Politisk Forening anbefale, at Folketinget samtidig træffer en definitiv beslutning om, at logningsbekendtgørelsen i dens nuværende form (bekendtgørelse nr. 988 af 28/09/2006, som ændret ved bekendtgørelse nr. 660 af 19/06/2014) ophæves med virkning fra 1. juli 2019. Det er 16 måneder fra nuværende dato, og må give Justitsministeriet tilstrækkelig tid til at udarbejde bestemmelser om en målrettet logningsordning, som respekterer grundlæggende rettigheder, jf. Tele2-dommen.

En "udløbsdato" for den nuværende logningsbekendtgørelse vil samtidig lægge det fornødne pres på Justitsministeriet, således at der i det kommende folketingsår reelt kommer en revision og ikke bare endnu en udskydelse.

IT-Politisk Forening skal endvidere gøre opmærksom på,

som vi også gjorde det i høringsvaret af 18. april 2017, at Tele2-dommen tillige har en række konsekvenser for adgangen til de loggede oplysninger, og at bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 71 og 74 ikke lever op til kravene i Tele2-dommens præmisser. Vi uddyber dette i afsnittet nedenfor, som er en gengivelse af et tilsvarende afsnit i vores hørings svar fra 2017.

Justitsministeriet anfører i lovudkastet, at en fælles tilgang i EU vil være med til at sikre, at telebranchen ikke pålægges unødige byrder. Det synspunkt kan i et vist omfang understøtte, at lovbestemmelser om en målrettet logningspligt følger en fælles tilgang i EU (forudsat naturligvis, at denne fælles tilgang respekterer Tele2-dommens præmisser), idet logningspligten i sagens natur vil pålægge teleselskaberne visse økonomiske byrder.

Men det samme argument om at "afvente en fælles tilgang i EU" kan ikke med rimelighed bruges i forhold til spørgsmålet om adgangen til de loggede oplysninger. Denne del af revisionen af retsplejeloven kan endvidere gennemføres uafhængigt af ændringerne vedrørende omfanget af logningspligten.

Lovudkastet indeholder, ligesom det var tilfældet i 2017, ingen bemærkninger om nødvendige lovændringer vedrørende adgangen til de loggede oplysninger som følge af Tele2-dommen. I den kommenterede høringsoversigt for det fremsatte lovforslag af 26. april 2017 (L 191) skriver Justitsministeriet som svar på IT-Politisk Forenings bemærkninger om adgangen til de loggede oplysninger, at "Justitsministeriet har noteret de anførte synspunkter, der vil blive inddraget i forbindelse med arbejdet med den kommende revision af logningsreglerne."

IT-Politisk Forening vil anbefale, at Justitsministeriet i forbindelse med fremsættelse af lovforslaget om udskydelse af revisionen af retsplejelovens § 786, stk. 4 over for Folketinget redegør for de foreløbige overvejelser om, hvordan retsplejelovens bestemmelser om adgangen til de loggede oplysninger kan bringes i overensstemmelse med grundlæggende rettigheder, jf. Tele2-dommens præmisser.

Hvis det er muligt, vil IT-Politisk Forening desuden anbefale, at de nødvendige lovændringer vedr. adgangen

til de loggede oplysninger gennemføres i indeværende folketingsår. Hvis de samlede lovændringer er for omfattende til at dette er muligt på det nuværende fremskredne tidspunkt i folketingsåret, kan ændringerne eventuelt ske i flere etaper. En lovændring som sikrer, at politiet ikke kan få adgang til masteoplysninger alene efter reglerne om edition (retsplejelovens § 804) må være relativt simpel at gennemføre, idet der blot skal ske en ligestilling mellem masteoplysninger (lokaliseringsoplysninger) og øvrige teleoplysninger i retsplejelovens kapitel 71.

Tele2-dommens konsekvenser for adgangen til de loggede oplysninger

Gennemgangen af Tele2-dommen i pkt. 2.4 i lovforslagets bemærkninger omfatter kun det første præjudicielle spørgsmål i sagen C-203/15 (om en generel, udifferentieret logningsordning). IT-Politisk Forening vil for en god ordens skyld påpege, at dommens præmisser vedrørende det andet præjudicielle spørgsmål i C-203/15 og det første i C-698/15 (om adgangen til de loggede oplysninger) efter vores opfattelse også vil kræve ændringer af dansk lovgivning. Det fremgår således af præmis 113, at besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål om adgangen til de lagrede oplysninger ikke afhænger af, om pligten til at lagre data (logningspligten) er generel eller målrettet som i Tele2-dommens præmis 108-111.

Ifølge Tele2-dommens præmis 125 skal den nationale lovgivning sikre, at der for kompetente nationale myndigheder kun er adgang til de lagrede oplysninger i sager om grov kriminalitet og efter forudgående domstolskontrol (eller forudgående kontrol af anden uafhængig myndighed).

Præmis 119 må skulle læses sådan, at der "i princippet kun gives adgang til data vedrørende personer, der er mistænkt for at planlægge, ville begå eller have begået en alvorlig lovovertrædelse eller på en eller anden måde være involveret i en sådan lovovertrædelse", men at der i "særlige situationer, såsom de situationer, hvor vitale interesser for den nationale sikkerhed, forsvaret eller den offentlige sikkerhed er truet af terrorvirksomhed" også kan gives adgang til andre personers data, hvis "der foreligger

objektive forhold, som gør det muligt at antage, at disse data i en konkret sag kan bidrage effektivt til bekæmpelsen af en sådan virksomhed.”

Endvidere skal der ske underretning af de berørte personer (hvis data er udleveret), så snart underretningen ikke kan skade efterforskningen, jf. præmis 121 i Tele2-dommen. Denne underretning er ifølge præmis 121 de facto nødvendig for at de berørte kan få adgang til de retsmidler, som er udtrykkelig fastsat i artikel 15, stk. 2 i e-databeskyttelsesdirektivet 2002/58/EF.

Efter gældende dansk ret er adgangen til de oplysninger, som teleselskaberne har registreret i medfør af logningsbekendtgørelsen, reguleret af de almindelige bestemmelser i retsplejelovens kapitel 71 og 74 om indgreb i meddelelshemmeligheden og edition, når der er tale om politiets adgang til oplysningerne. Derudover giver retsplejelovens § 299 mulighed for adgang til de loggede oplysninger i civile retssager.

For visse loggede oplysninger (masteoplysninger og abonnentoplysninger for en tildelt dynamisk IP-adresse) er politiets adgang til oplysningerne alene reguleret af editionsreglerne i retsplejelovens § 804. Her er eneste krav, at der skal være tale om en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale. Det sikrer på ingen måde, at adgangen begrænses til sager om grov kriminalitet, og § 804 sikrer heller ikke, at der kun udleveres oplysninger om mistænkte personer. Editionsreglerne stiller endvidere ikke krav om underretning af de personer, hvis data er blevet udleveret til politiet.

For de teleoplysninger, hvor kravene til indgreb i meddelelshemmeligheden (retsplejelovens kapitel 71) tillige skal være opfyldt, er hovedreglen i retsplejelovens § 781, at der skal være tale om en lovovertrædelse, som kan straffes med fængsel i 6 år eller derover. Der er imidlertid en lang række undtagelser fra denne hovedregel, således at lovovertrædelser med væsentligt kortere strafferammer end 6 år også kan give adgang til loggede teleoplysninger. I Justitsministeriets notat af 2. juni 2014 om betydningen af dommen i de forenede sager C-293/12 og C-594/12 (om logningsdirektivet) for de danske logningsregler henvises til, at teleoplysninger i disse tilfælde kan være relevante for politiets efterforskning, og at der typisk er tale om

forbrydelser, som begås af en flerhed af personer, som må formodes at have et behov for at kommunikere indbyrdes via elektroniske kommunikationstjenester.

Efter IT-Politisk Forenings vurdering er der behov for en grundig overvejelse af, om alle lovovertrædelser, der i dag kan begrunde udlevering af teleoplysninger efter retsplejelovens kapitel 71, lever op til kravet om grov kriminalitet i Tele2-dommens præmisser.

Ifølge Tele2-dommens præmis 119 må der som udgangspunkt kun ske udlevering af oplysninger vedrørende personer, der er mistænkt for at planlægge, ville begå eller have begået en alvorlig lovovertrædelse eller på en eller anden måde være involveret i en sådan lovovertrædelse, medmindre der er tale om en terror-sag.

Retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 1 kræver, at der er "bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt". Det synes umiddelbart at tillade adgang til de lagrede oplysninger for en personkreds, som er bredere end hvad præmis 119 tillader (personer, der er mistænkt for at planlægge, ville begå eller have begået en alvorlig lovovertrædelse eller på en eller anden måde være involveret i en sådan lovovertrædelse).

Derudover giver retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4 mulighed for såkaldt udvidet teleoplysning, hvor politiet kan indhente oplysninger om alle telefoner, der inden for et nærmere bestemt område har været i forbindelse med andre telefoner eller kommunikationsapparater. Med udvidet teleoplysning får politiet oplysninger om en stor gruppe borgere, som ikke er mistænkte personer. Kravene for udvidet teleoplysning i retsplejelovens § 781, stk. 5 er mere lempelige end hvad præmis 119 tillader, idet udvidet teleoplysning ikke er begrænset til situationer, hvor vitale interesser for den nationale sikkerhed, forsvaret eller den offentlige sikkerhed er truet af terrorvirksomhed. Ifølge retsplejelovens § 788, stk. 5 skal der endvidere ikke ske underretning til de berørte i forbindelse med udvidet teleoplysning, hvilket ikke er foreneligt med præmis 121.

Retsplejelovens § 299 giver mulighed for adgang til i hvert fald visse loggede oplysninger i civile retssager. Udlevering af oplysninger om tildelt dynamisk IP-adresse i civile sager

om ophavsretslige krænkelse forekommer for tiden i ganske betydeligt omfang. To private advokatfirmaer har tilsyneladende specialiseret sig i erstatningssager mod fildeling af blot et enkelt filmværk via det såkaldte bittorrent netværk (herunder den såkaldte Popcorn Time "tjeneste"), og ifølge oplysninger i medierne har disse advokatfirmaer fået udleveret personoplysninger om over 1.000 danskere (se artiklen "It-jurist: Advokater skræmmer folk med tynde bøder for ulovlig download af film", Politiken 16. februar 2016). I mange tilfælde er der formentlig tale om oplysninger, som uden en lagringspligt fastsat i lovgivningen (logningsbekendtgørelsen) ville være slettet på et tidligere tidspunkt i medfør af udbudsbekendtgørelsens § 23.

Efter Tele2-dommens præmis 115 skal adgangen til de lagrede oplysninger opfylde et af de formål, som er fastsat i artikel 15, stk. 1, første punktum i e-databeskyttelsesdirektivet 2002/58/EF, og denne opregning af formål er udtømmende. Derudover skal det formål, som forfølges med adgangen, stå i forhold til alvoren af det indgreb i de grundlæggende rettigheder, som denne adgang indebærer (jf. ligeledes præmis 115).

Retsplejelovens § 299 sikrer ikke en begrænsning til den udtømmende liste af formål, som artikel 15, stk. 1 fastsætter, eller en proportionalitetsvurdering i forhold til indgrebet i grundlæggende rettigheder. Specielt udlevering af personoplysninger til forfølgelse af en påstået ophavsretslig krænkelse vedrørende et enkelt filmværk synes ikke at være proportionalt, når politiets adgang til lagrede oplysninger skal begrænses til sager om grov kriminalitet. I den forbindelse skal det også bemærkes, at selv om oplysningerne udleveres til en eventuel civil erstatningssag om krænkelse af ophavsretten, er strafforfølgning eller senere overgivelse af oplysningerne til politiet ikke udelukket.

Justitsministeriet
Sikkerhedskontoret

Den 07. marts 2018
Sagsbehandler: RPE

POLITIOMRÅDET

Forretningsudvikling
Databeskyttelsesenheden
Polititorvet 14
1780 København V

Sendt til jm@jm.dk og rwc@jm.dk

Telefon: 33 14 88 88

E-mail: politi@politi.dk
Web: www.politi.dk

Justitsministeriet har ved brev af 9. februar 2018 anmodet om bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Rigspolitiet kan i det hele tilslutte sig det i lovforslaget anførte, herunder at det er af afgørende betydning, at der er den fornødne tid at sikre det bedste operationelle resultat for politiet og PET i forbindelse med ændringer af logningsreglerne, der udgør et centralt efterforskningsredskab for myndighederne.

Rigspolitiet har på den baggrund ingen bemærkninger til det fremsendte.

RETSPOLITISK FORENING
www.retspolitik.dk

HØRINGSSVAR

Udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse)

Svar til: jm@jm.dk med kopi til rwc@jm.dk

Sagsnummer 2018-731-0024

Retspolitisk Forening ser med bekymring på denne nu 8. udskydelse af revisionen af retsplejelovens § 786 stk. 4. Efter EU-domstolens klare dom i Tele2-sagen i december 2016 har justitsministeriet overvejet og ført forhandlinger med andre EU-lande, kommissionen og telebranchen med henblik på at opnå en afklaring af dommens konsekvenser for Danmark.

Det fremgår af bemærkningerne til L 191 (2016/17), at der ikke er nogen bestemt EU-retlig frist for, hvor hurtigt medlemsstaterne skal tage højde for en dom fra EU-Domstolen. Efter EU-Domstolens praksis skal medlemsstaterne blot hurtigst muligt iværksætte foranstaltninger til opfyldelse af en dom. I disse bemærkninger og i bemærkningerne til lovudkastet er der henvist til en højesteretsdom fra januar 2017, hvorefter Højesteret antog, at der kunne gå et års tid på gennemførelsen af en EU-dom i dansk ret. Den sag, der er henvist til, omhandlede et spørgsmål om ret til erstatningsferie under sygdom, et spørgsmål, der måtte formodes at indebære forhandlinger med arbejdsmarkedets parter og andre. Denne frist vil med lovudkastet blive forlænget med op til 1 ½ -2 år.

Generelt tilsiger grundlæggende principper, herunder legalitetsprincippet og princippet om forvaltningens undersøgelsespligt, dog, at en myndighed hurtigt tager stilling til spørgsmålet om bestillelse, hvis myndigheden vurderer, at en *dom rejser en rimelig tvivl om retsstillingen på et område*, og at afklaringen heraf kan have betydning for myndighedens afgørelser i konkrete sager. (Retspolitisk Forenings kursivering).

Som det fremgår af lovudkastets bemærkninger er EU-domstolens dom i Tele2-sagen ganske klar og angiver ret præcist de kriterier, der kan lægges til grund for en ny affattelse af retsplejelovens § 786 st. 4. Her er der altså ikke tale om nogen rimelig tvivl. De svenske myndigheder har da også umiddelbart efter dommen rettet sig efter denne og accepteret, at Tele2 ophørte med at opbevare logningsdata. Da EU-domstolen i Digital-rights dommen i april 2014 erklærede sessionslogningen for ulovlig, ophævede Justitsministeriet den del af logningsbekendtgørelsen, der vedrørte dette spørgsmål, et par måneder efter dommen.

Ministeriet argumenterer med, som det også var tilfældet i bemærkningerne til L 191, behovet for drøftelser med andre EU-lande samt med, at kommissionen overvejer retningslinjer for, hvordan medlemsstaterne kan fastsætte nationale logningsregler i lyset af dommen i Tele2-sagen. Endelig anføres, at den fælles proces er vigtig for at sikre, at de nye regler holdes inden for EU-rettens rammer, og at politiet og PET samtidig har de redskaber, der skal til for at bekæmpe alvorlig kriminalitet. Desuden vil en fælles tilgang i EU være med til at sikre, at telebranchen ikke pålægges unødige byrder.

Konsekvensen af ministeriets overvejelser er, at den efter Tele2-dommen nu siden december 2016 ulovlige danske logningsbekendtgørelse, fortsat er gældende.

Retspolitisk Forening er helt uforstående heroverfor. Det forekommer uantageligt, at retsbeskyttelsen af danske borgere mod masseovervågning efter en klar dom kan trække ud i årevis endda muligvis helt frem til 2019 på grund af drøftelser af retningslinjer med kommissionen og andre EU-stater. Såfremt de nu ulovlige bestemmelser i logningsbekendtgørelsen ophæves og revisionen af retsplejelovens § 786 st. 4. gennemføres i overensstemmelse med domsresultatet, synes skaden at være begrænset. Såfremt EU-kommissionens overvejelser om retningslinjer for nationale logningsregler mod forventning skulle pege på nye tolkninger af Tele2-dommen, er det næppe nogen større opgave, såfremt Folketinget ønsker det, at tilrette hjemmelsbestemmelsen i retsplejeloven herefter.

Foreningen skal for god ordens skyld tilføje, at uanset at bevisførelsen ved danske domstole er fri, vil PET's og politiets brug af de ulovligt lagrede oplysninger være brug af ulovligt indsamlede beviser.

Retspolitisk Forening finder denne tilstand for uværdig i en retsstat og skal opfordre til, at lovforslaget ændres, således at revisionen af retsplejelovens § 786 stk. 4 gennemføres i indeværende folketingssamling på grundlag af Tele2-dommen.

København, den 8. marts 2018

Bjørn Elmquist
Formand

Leif Hermann
Medlem af bestyrelsen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark
jm@jm.dk

Kopi til
rwc@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
ANPE@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 18/00505-2

HØRING OVER LOVFORSLAG OM UDSKYDELSE AF REVISION AF LOGNINGSREGLERNE

9. MARTS 2018

Justitsministeriet har ved e-mail af 9. februar 2018 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til et udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Instituttet har følgende bemærkninger:

Retsplejelovens § 786, stk. 4, blev indført ved § 2 i lov nr. 378 af 6. juni 2002, som trådte i kraft den 15. september 2007. Ifølge lovens § 8, skulle justitsministeren i folketingsåret 2005-06 fremsætte forslag til revision af retsplejelovens § 786, stk. 4. Det blev imidlertid udskudt til folketingsåret 2009-10, ligesom revisionsbestemmelsen, der var en forudsætning for indførelsen af logningspligten i 2002, blev ændret og revision efterfølgende udskudt yderligere seks gange i en periode på over 10 år. Senest ved lov nr. 673 af 8. juni 2017.

Som det fremgår af nærværende lovforslag, har der ved hver af disse udskydelser været forskellige grunde til at udskyde revisionen. Nærværende udskydelse og udskydelsen fra juni 2017 adskiller sig imidlertid fra de forrige, idet regeringen er klar over, at de danske logningsregler er i strid med EU's grundlæggende rettigheder.

I Tele2-dommen fra december 2016 udtalte EU-Domstolen, at e-databeskyttelsesdirektivets artikel 15 læst i lyset af EU-Chartrets artikel 7, 8, 11 og 52, stk. 1, er til hinder for nationale regler, der foreskriver en generel og udifferentieret lagring af samtlige kommunikationsdata vedrørende samtlige abonnenter og samtlige elektroniske kommunikationsmidler.

Det betyder, at de danske logningsregler er i strid med EU-retten. Justitsministeren ønsker imidlertid ikke at ophæve reglerne, før nye regler er klar.

EU-retten er ikke til hinder for at indføre mere målrettet logning, men EU-Domstolen anfører ikke i Tele2-dommen, hvordan nationale regler præcist skal udformes for at holde sig inden for EU-rettens rammer.

I juni 2017 udkød man derfor revisionen af de danske regler, da Justitsministeriet i dialog med de andre EU-medlemsstater var i færd med at udrede, hvorledes reglerne kunne tilpasses i lyset af dommen, og da Kommissionen var i færd med at udarbejde retningslinjer for, hvordan medlemsstaterne fortsat kan registrere borgernes teledata inden for rammerne af EU-retten.

Justitsministeren ønsker med nærværende forslag at udskyde revisionen endnu engang til folketingsåret 2018-19, da man fortsat afventer Kommissionens retningslinjer, som angiveligt vil foreligge i løbet af 2018. Justitsministeriet argumenterer for, at en sådan fælles proces er vigtig (1) for at sikre, at de nye regler holder sig inden for EU-rettens rammer, og samtidig kan bruges til at bekæmpe alvorlig kriminalitet, og (2) for at være med til at sikre, at telebranchen ikke pålægges unødige byrder.

Instituttet anerkender, at det som udgangspunkt kunne være fornuftigt at afvente Kommissionens retningslinjer, havde det ikke været for det faktum, at de gældende regler er klart i strid med EU's grundlæggende rettigheder, og at endnu en udskydelse derfor sker på bekostning af borgernes ret til privatliv og databeskyttelse.

Justitsministeren ønsker at undgå, at telebranchen pålægges unødige byrder, men forholder sig ikke til, at så længe de danske regler opretholdes, pålægger man telebranchen at registrere borgernes kommunikationsdata i strid med EU-retten, herunder at bære de økonomiske byrder forbundet med logningen.

Justitsministeren redegør også for, at der er belæg i dansk retspraksis for at vente "et års tid" på at udrede en EU-doms nærmere konsekvenser, herunder undersøge opfølgningen i andre lande, før man er forpligtet til at fremsætte lovforslag om ændring af dansk ret.

Instituttet skal her gøre opmærksom på, at det siden december 2016 har stået Justitsministeren klart, at de gældende logningsregler er i strid med EU's grundlæggende rettigheder. Selvom der er tvivl om, hvordan de nye regler skal udformes, så er der ingen tvivl om, at gældende praksis strider mod EU-retten, og at den derfor er ulovlig.

Uanset at regeringen igen udskyder revisionen af de gældende regler, kommer Kommissionen ikke til at omgøre EU-Domstolens dom. Generel og udifferentieret logning strider mod EU's grundlæggende rettigheder,

og det er på tide, at Danmark efterlever EU-Domstolens dom og ophæver de gældende logningsregler.

Der henvises til Justitsministeriets sagsnummer 2018-731-0024.

Med venlig hilsen

Louise Holck
VICEDIREKTØR

og

Anja Møller Pedersen
PHD STIPENDIAT

9. marts 2018

Justitsministeriet
Sendt pr. mail til jm@jm.dk
med kopi til rwc@jm.dk

Høringssvar vedr. udkast til lovforslag om ændring af straffeloven mv. (ændring af revisionsbestemmelsen)

Dansk Journalistforbund skal hermed fremkomme med sit høringssvar til det ovennævnte lovforslag.

Hvis lovforslaget vedtages, betyder det, at en revision af logningsreglerne endnu engang udskydes, denne gang til folketingsåret 2017-18.

Det har man i bemærkningerne til lovforslaget fundet en række praktiske begrundelser for, som ikke skal bestrides. Blandt andet er der ganske gode grunde til at afvente EU-Kommissionens forslag til fælles retningslinjer.

Men da dommen i Tele2-sagen fra december 2016 har slået fast, at de eksisterende danske logningsbestemmelser ganske givet ikke er i overensstemmelse med EU-retten, er det ikke acceptabelt, at man udskyder en revision af loven i endnu længere tid, uden i det mindste at tage nogle midlertidige konsekvenser af dommen.

Med hensyn til indholdet af de fremtidige logningsregler henvises til DJ's høringssvar dateret den 18. april 2017.

Hvis dette høringssvar ønskes uddybet, står DJ naturligvis til rådighed.

Venlig hilsen
pva. Dansk Journalistforbund

Hans Jørgen Dybro
politisk konsulent
DYB@journalistforbundet.dk

Dansk Journalistforbund
Medier & kommunikation

The Danish Union of Journalists

Gammel Strand 46
1202 København K
Danmark

+45 3342 8000
dj@journalistforbundet.dk
journalistforbundet.dk